

รธน. มาตรา ๖ และมาตรา ๓๙ วรรคสอง

พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ กำหนดให้นิติบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นยินยอม บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการนำการกระทำความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา และผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้น เป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อ หลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหา ขัดกับหลักนิติธรรม เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลโดยไม่ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใดอย่างหนึ่งกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น จึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖

ย่อโดย นายเถกิงเกียรติ จันทร์พูล
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญชำนาญการ

นางสาวไพรยา ทศนสกุล
ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี ๘

นางสาวธาริณี มณีรอด
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔

หมายเหตุ

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๕ และ ๕/๒๕๕๖ วินิจฉัยทำนองเดียวกันว่า บทกฎหมายที่สันนิษฐานความผิดของผู้แทนนิติบุคคลให้ต้องร่วมรับผิดชอบในทางอาญาร่วมกับนิติบุคคลไว้ก่อน โดยไม่ปรากฏว่าผู้แทนนิติบุคคลนั้นมีการกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๕๖ มีประเด็นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง เช่นกัน แต่วินิจฉัยแตกต่างกัน เพราะพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕๘ ไม่ใช้บทสันนิษฐานความผิดของผู้แทนนิติบุคคลไว้ก่อน จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง